

ЗНАЧАЈ РАТИФИКАЦИЈЕ КОНВЕНЦИЈЕ САВЕТА ЕВРОПЕ О СПРЕЧАВАЊУ И БОРБИ ПРОТИВ НАСИЉА НАД ЖЕНАМА И НАСИЉА У ПОРОДИЦИ

Апстракт

Насиље у породици представља озбиљан друштвени феномен чије су последице разарајуће за породицу и физички и емоционални интегритет свих њених чланова. Насиље над женама присутно је у свим развојним фазама друштва и представља израз историјске неједнакости полова. Особе женског пола, без обзира на узраст, изложене су разним облицима физичког, сексуалног, психолошког и економског насиља, независно од националне, верске, расне, културне и статусне припадности. Нова Конвенција Савета Европе представља још један корак напред у елиминисању неједнакости између жена и мушкараца. Њеним усвајањем се признаје друштвени значај породичног насиља, а посредно се саопштава да постојећи правни инструменти у овој области нису дали очекиване резултате. Република Србија је потписница Конвенције, а у чланку се разматра значај њене ратификације.

Кључне речи: *Конвенција Савета Европе о спречавању и борби против насиља над женама и насиља у породици, породично насиље, заштита права жена.*

1. Уводне напомене

Према подацима Светске здравствене организације, различите студије показују да је у просеку између 10 и 50% жена искусило

¹ Научни сарадник у Институту за упоредно право у Београду

неки облик физичког насиља од стране партнера, да је између 12 и 25% жена подвргнуто покушају или самом присилном сексуалном односу, такође од својих бивших или садашњих партнера, а да распрострањеност присилне проституције и трговине женама расте из године у годину.²

Године 1993. године донета је Декларација о елиминисању насиља против жена³, која је проистекла из Конвенције о укидању свих облика дискриминације жена.⁴ Ова Конвенција се бавила женским људским правима и дефиницијом дискриминације жена.

Обим насиља над женама је тешко утврдити, јер се већина насилних радњи одвија у кругу породице, па је велики број насиља остао незабележен или непријављен услед срама, страха, осећаја кривице или недостатка информација о адекватним службама помоћи. Последице оваквог насиља су многобројне, а неке попримају трајни карактер и имају хроничне манифестације, као, на пример, дисоцијативна стања, анксиозност, напади панике, поремећаји спавања или исхране, депресија, злоупотреба алкохола, таблета, дрога, покушај суицида и самоповређивања, сексуална дисфункција и спонтани побачаји. Тешко је разумети зашто жена остаје у ситуацији насиља и враћа се у њу и након одласка од куће. Разлози могу бити недостатак система подршке, страх да им се неће веровати, претње починиоца и разне радње застрашивања према жени, деци и породици, као и нада да ће се насилник променити.

Породични закон (даље: ПЗ)⁵ дефинише насиље у породици као „понашање којим један члан породице угрожава телесни интегритет, душевно здравље или спокојство другог члана породице“. Титулари права на породичноправну заштиту су, према чл.197 ст.3

² Violence against women, www.who.int/inf-fs/en/fact239.html, 15.09.2013.

³ Декларација о елиминисању насиља против жена, УН, 1993. године

⁴ Конвенција о укидању свих облика дискриминације жена, УН, 1979. године (Сл. лист СФРЈ – Међународни уговори, бр. 11/1981). Ова Конвенција под изразом дискриминација жена подразумева сваку разлику, искључење или ограничење у погледу пола, што има за последицу или циљ да угрози или онемогући признање, остварење или вршење од стране жена, људских права и основних слобода на политичком, економском, друштвеном, културном, грађанском или другом пољу, без обзира на њихово брачно стање (чл. 1). Опциони протокол уз Конвенцију о елиминисању свих облика дискриминације жена, усвојен је од стране Генералне скупштине резолуцијом 54/4 од 6. октобра 1999. године. Такође, постоји и више општих препорука које су усвојене од стране Комитета за елиминацију дискриминације жена. Општа препорука бр. 12 из 1989. године односи се на насиље над женама.

⁵ Породични закон, Сл. гласник РС, бр. 18/05.

ПЗ, поред супружника, деце, родитеља и крвних сродника и следећа лица: бивши супружници, лица у адаптивном и тазбинском сродству, лица која везује хранитељство, лица која живе или су живела у истом породичном домаћинству, ванбрачни партнери и бивши ванбрачни партнери и лица која су била или су још увек у емотивној или сексуалној вези, која имају заједничко дете или је оно на путу.⁶

---

⁶ Породични закон је поред опште дефиниције насиља у породици одредио приоритетне заштићене вредности: телесни интегритет, душевни интегритет и заштиту здравља. Закон је дефинисао карактеристичне облике насиља и то: наношење телесних повреда; покушај наношења телесних повреда; присиљавање на сексуални однос; навођење на сексуални однос лица које није навршило 14 година живота или немоћног лица; ограничавање слободе кретања или комуницирања са трећим лицима, вређање; свако друго дрско, безобразно и злонамерно понашање. Циљ мера породичноправне заштите је, превасходно, да се жртва насиља у породици заштити од физичког и психичког малтретирања и угрожавања интегритета, здравља и личне безбедности, али и да се обезбеди спречавање поновног извршења насиља у породици и елиминису узроци и околности који доводе до могућег понављања насиља. Законодавац је таксативно прописао врсте мера и то: издавање налога за исељење из породичног стана или куће, без обзира на право својине односно закупа непокретности; издавање налога за усељење у породични стан или кућу, без обзира на право својине односно закупа непокретности; забрана приближавања члану породице на одређеној удаљености; забрана приступа у простор око места становања или места рада члана породице; забрана даљег узнемиравања члана породице.

Мере породичноправне заштите од насиља у породици у погледу времена трајања одређује суд са максималним трајањем од годину дана. Мере се могу продужавати неограничен број пута, све док не престану разлози за одређивање истих. Суд може истовремено одредити више мера. Одређивање ових мера зависи од врсте и облика испољавања насиља, затим од околности под којима је насиље извршено. Такође, од значаја је и субјективни однос насилника према извршеном насиљу (кајање, давање обећања...итд.). Суд посебно врши процену опасности од понављања насиља, што представља одлучујући фактор за одређивање врсте заштитних мера и одређивање више врста мера.

Поред грађанскоправне заштите законодавац је посебно предвидео и кривичноправну заштиту.⁷

Насиље у породици није изричито предвиђено као прекршај, али се може квалификовати као прекршај против јавног реда и мира, уколико су испуњени услови из Закона о јавном реду и миру⁸, односно, ако је прекршај настао свађом или виком при чему је јавни ред и мир нарушен и уколико се угрожава безбедност грађана. Овде је прекршајни поступак флексибилнији и мање формализован, али не искључује вођење кривичног поступка. И у прекршајном поступку насилнику се може изрећи као заштитна мера обавезно лечење алкохоличара и наркомана.⁹ Ова мера се изриче лицу које је учинило прекршај услед зависности од сталне употребе алкохола или наркотика, који тиме нарушава здравље или постаје опасан за околину и код кога постоји опасност да ће наставити са вршењем прекршаја.

Уколико учинилац одбије лечење без оправданих разлога, мера се извршава принудно.

Конвенција Савета Европе о спречавању и борби против насиља над женама и насиља у породици представља први

⁷ За све облике насиља у породици предвиђене Кривичним закоником Србије одређено је гоњење по службеној дужности. И када је у питању психичко злостављање (угрожавање или повређивање душевног интегритета), кривични поступак покреће и води државни тужилац. Преузимајући гоњење, држава јасно показује да насиље у породици третира као озбиљно, друштвено штетно понашање. Такође, шаље се јасна порука насилницима, да се насиље у породици неће толерисати, односно да ће се према њима предузети све мере кривичног репресивног апарата, као и да ће се јавним гоњењем жртве охрабрити да изађу из насилног односа, ослањајући се на недвосмислену помоћ и подршку државних институција.

Кривично дело насиља у породици предвиђено је чланом 194 КЗ РС. За основни облик прописана је новчана казна или казна затвора дод годину дана. Када је при извршењу дела коришћено оружје, опасно оруђе или средство подобно да тело тешко повреди или здравље тешко наруши, учинилац ће се казнити затвором од три месеци до три године. Ако је услед дела из става 1. и 2. овог члана наступила тешка телесна повреда или трајно и тешко нарушавање здравља члана породице или је дело извршено према малолетнику, учинилац ће се казнити затвором од једне до осам година. Ако је услед дела из став 1. и 2. овог члана наступила смрт члана породице, учинилац ће се казнити затвором од три до дванаест година. Ко прекрши мере заштите од насиља у породици које му је суд одредио на основу закона, казниће се новчаном казном или затвором до шест месеци.

Кривичне санкције које могу бити изречене за насиље у породици, поред предвиђене новчане и затворске казне јесу и изрицање условне осуде, а када је у питању само новчана казна, тада је могуће изрицање само судске опомене. Ако је суд констатовао неурачунљивост може бити изречена и мера безбедности обавезног лечења и чувања у здравственој установи. Када је изречена затворска казна или условна осуда, суд може изрећи, и без предлога тужиоца, меру безбедности обавезног лечења алкохоличара и наркомана.

⁸ Закон о јавном реду и миру, Службени гласник РС, бр. 51/92.

⁹ Закон о прекршајима, Службени гласник СРС, бр.44/89. и Службени гласник РС бр.21/90,11/92,20/93,53/93,28/94,36/98,44/98.

правнообавезујући документ на европском континенту, који се бави превенцијом насиља над женама, њиховом заштитом и кажњавањем починилаца.

2. Унапређење правне заштите у области родне равноправности на националном и међународном нивоу

На националном нивоу у области заштите жена релевантне су одредбе Устава, антидискриминационих закона, али и других законских прописа који у овом случају представљају субсидијерно законодавство. Члан 21 Устава Републике Србије прописује да су сви једнаки пред Уставом и законом и да право на једнаку правну заштиту уживају сви, без дискриминације. Устав забрањује непосредну и посредну дискриминацију по било ком основу, али не и дискриминацију на основу рода.¹⁰

Када говоримо о антидискриминационом законодавству у Републици Србији, три су кључна закона у овој области. Закон о забрани дискриминације¹¹ дефинише појам дискриминације као „свако неоправдано прављење разлике или неједнако поступање, односно, пропуштање (искључивање, ограничавање или давање првенства) у односу на лица или групе као и на чланове њихових породица, или њима блиских лица, на отворен или прикривен начин, а заснива се на стварним, односно, претпостављеним личним својствима“. Закон препознаје дискриминацију на основу пола као посебан облик дискриминације. Она представља поступање противно начелу равноправности полова, односно начелу поштовања једнаких права и слобода жена и мушкараца у политичком, економском, културном и другом аспекту јавног, професионалног, приватног и породичног живота.

Закон о равноправности полова¹² дефинише појмове род и пол, равноправност полова, дискриминацију на основу пола, насиље засновано на полу и узнемиравање и сексуално узнемиравање на основу пола.

¹⁰ Пол је биолошка категорија, а род подразумева различите улоге, одговорности и могућности које жене и мушкарци имају у једном друштву. Видети М. Докмановић, „Род и право“, у И.Милојевић, С.Марков, Увод у родне теорије, Нови Сад, 2011, 295.

¹¹ Закон о забрани дискриминације, Сл.гласник РС, бр. 22/09.

¹² Закон о равноправности полова, Сл.гласник РС, бр. 104/09.

Трећи закон у области антидискриминационог законодавства у Републици Србији представља Закон о спречавању дискриминације особа са инвалидитетом.

Субсидијерно законодавство у овој области представљају одребе неких других законских текстова, као нпр. чл. 128 Кривичног законика који прописује посебно кривично дело под називом Повреда равноправности.¹³ Закон о раду забрањује дискриминацију лица која траже запослење, али и запослених с обзиром на њихова лична својства, што подразумева и забрану дискриминације на основу пола.¹⁴ Овај Закон забрањује и сексуално узнемиравање. Закон о здравственој заштити забрањује дискриминацију приликом пружања здравствене заштите по разним основама, укључујући и забрану дискриминације на основу пола (чл.20).¹⁵ Закон о високом образовању прописује да је један од основних принципа високог образовања поштовање људских права и грађанских слобода, укључујући забрану свих видова дискриминације.¹⁶ Коначно, Закон о јавном информисању у чл. 38, прописује да је забрањено објављивање идеја, информација и мишљења којима се подстиче дискриминација, мржња или насиље против лица или групе лица због њиховог припадања или неприпадања некој раси, вери, нацији, етничкој групи, полу или због њихове сексуалне опредељености.¹⁷

Значајна подзаконска акта владе и министарства у овој области су Национална стратегија за побољшање положаја жена и унапређивање родне равноправности и Национална стратегија за спречавање и сузбијање насиља мад женама у породици и партнерским односима. Институције родне равнооправности у Републици Србији су Савет за равноправност полова Владе РС, Управа за родну равноправност Министарства рада и социјалне политике РС, Скупштински одбор за равноправност полова и Повереник за заштиту равноправности.

У важним међународним документима о људским правима садржана је клаузула забране дискриминације. Ова клаузула је садржана у Повељи УН о људским правима, Универзалној декларацији

¹³ Кривични законик, Сл.гласник РС, бр. 85/2005, 88/2005 - испр., 107/2005 – испр., 72/2009, 111/2009 и 121/2012.

¹⁴ Закон о раду, Сл. гласник РС, бр. 24/2005, 61/2005, 54/2009.

¹⁵ Закон о здравственој заштити, Сл. гласник РС, бр. 107/2005.

¹⁶ Закон о високом образовању, Сл. гласник РС, бр. 76/2005, 100/2007, 97/2008, 44/2010.

¹⁷ Закон о јавном информисању, Сл.гласник РС, бр. 43/2003, 61/2005 и 71/2009.

о људским правима, Међународном пакту о грађанским и политичким правима и Европској конвенцији о заштити основних људских права и слобода. Када се говори о међународним документима о правима жена, посебно је значајна Конвенција УН о елиминисању свих облика дискриминације жена. Комитет за елиминацију дискриминације жена, закључио је да постоје позитивни аспекти имплементације Конвенције у Републици Србији, али су дате и одређене препоруке у областима у којима су уочени недостаци.

Такође, у овој области је значајна и Пекиншка декларација и платформа за акцију¹⁸ која међу приоритетним областима наводи насиље над женама и предвиђа обавезу спровођења одређених активности и мера у циљу његовог сузбијања.

Међутим, тек се усвајањем Конвенције Савета Европе о спречавању и борби против насиља над женама и насиља у породици, на свеобухватан начин формира правни оквир за заштиту жена, посебно од насиља у породици.

3. Садржај Конвенције Савета Европе о спречавању и борби против насиља над женама и насиља у породици

Конвенција Савета Европе о спречавању и борби против насиља над женама и насиља у породици¹⁹ (у даљем тексту Конвенција), састоји се из Преамбуле и 12 поглавља. У Преамбули се истиче да је циљ Конвенције заштита људских права и основних слобода дефинисаних у правним документима Савета Европе и Уједињених Нација.²⁰

¹⁸ Усвојена је у Пекингу 1995. године, на Четвртој светској конференцији о женама УН.

¹⁹ Конвенцију је усвојио Комитет Министара Савета Европе, 7. априла 2011. године., текст Конвенције Савета Европе о спречавању и борби против насиља над женама и насиља у породици доступан на http://www.coe.int/t/dghl/standardsetting/convention-violence/convention_en.asp, 22.09.2013.

²⁰ Потписнице Конвенције се у Преамбули позивају на Конвенцију за заштиту људских права и основних слобода, Европску социјалну повељу, Конвенцију Савета Европе о борби против трговине људима, Конвенцију Савета Европе о заштити деце од сексуалног искоришћавања и сексуалног злостављања, Међународни пакт о грађански и политичким правима, Међународни пакт о економским, социјалним и културним правима, Конвенцију Уједињених нација о елиминисању свих облика дискриминације жена и Опциони протокол Конвенције, Конвенцију о правима детета и Опционе протоколе уз Конвенцију, Конвенцију Уједињених нација о правима особа са инвалидитетом.

Циљеви доношења Конвенције су :

1. заштита жена од свих видова насиља и спречавање, процесуирање и елиминисање насиља над женама и насиља у породици;
2. сузбијање свих облика дискриминације жена;
3. израда свеобухватног оквира, политика и мера заштите и помоћи жртвама насиља над женама и насиља у породици;
4. унапређење међународне сарадње у овој области;
5. пружање подршке и помоћи организацијама и органима унутрашњих послова у делотворној сарадњи. (чл. 1 Конвенције).

У ставу 2 истог члана одређује се надзорни механизам за праћење примене Конвенције.

Конвенција се односи на све жртве насиља, али се приоритет даје заштити жена чиме се наглашава да су, у односу на мушкарце, жене чешће жртве породичног насиља. (чл. 2 Конвенције). Насиље над женама се дефинише као кршење људских права и облик дискриминацијенад женама, које представља сва делародно заснованог насиља, која доводе или могу да доведу до физичке, сексуалне, психичке или економске повреде или патње жене, обухватајући и претње таквим делима, принуду или арбитрерно лишавање слободе у јавности или приватном животу (чл. 3 Конвенције). У истом члану се даје и дефиниција рода, па тако род означава друштвено одређене улоге, понашања, активности и атрибуте које дато друштво сматра прикладним за жене и мушкарце. Конвенција је први међународни уговор који даје експлицитну дефиницију рода. Конвенцијом се утврђује обавеза држава потписница да одвоје одговарајућа финансијска средства и људске ресурсе ради спровођења политика, мера и програма за превенцију и борбу против свих видова насиља обухваћених Конвенцијом (чл. 8 Конвенције). Државе се обавезују да прикупљају релевантне статистичке податке, чија је сврха да покажу који су резултати предузетих мера за превенцију, протекцију и процесуирање (чл. 11 Конвенције). У области превенције, нагласак се ставља на промену друштвених и културних образаца понашања жена и мушкараца, подизање свести у јавности о значају проблема насиља, образовање становништва промовисањем родне равноправности и ненасиља, обуку стручњака, организовање програма превентивне интервенције и програма за рад са починиоцима насиља и активно учешће приватног сектора и средстава јавног информисања (чл. 12 - 17 Конвенције).

Конвенција посебно наглашава обавезу држава да жртвама обезбеде благовремене информације о расположивим услугама подршке и правним мерама на језику који разумеју, истичући значај правних и психолошких саветовалишта, финансијске помоћи, образовања, обуке и помоћи приликом запошљавања (чл. 20 Конвенције). Сигурне куће и бесплатне СОС телефоне који би били доступни 24 часа дневно, седам дана у недељи, Конвенција препознаје као неке од најзначајнијих начина да се жртвама пруже подршка и помоћ.

Конвенција обавезује државе потписнице да предузму неопходне законодавне или друге мере и обезбеде да намерно понашање буде инкриминисано, уколико:

1. нарушава психички интегритет неког лица принудом или претњама (чл.33);
2. узрокује да се услед понављаних претњи лице плаши за своју безбедност (чл. 34);
3. нарушава физички интегритет над другим лицем, независно од контекста у којем до њега долази (чл. 35);
4. представља сексуално насиље, укључујући силовање (чл.36);
5. уколико се одрасла особа или дете намерно присиљавају да ступе у брак (чл. 37);
6. генитално сакаћење жена (чл. 38);
7. принудни абортуси и принудне стерилизације (чл. 39);
8. понашање представља сексуално узнемиравање, под чиме се подразумева сваки облик нежељеног вербалног, невербалног или физичког понашања сексуалне природе у сврху или уз исход повреде достојанства лица (чл. 40);

Приликом доношења коначне пресуде државе узимају у обзир и правоснажне пресуде трећих чланица за кривична дела утврђена на основу Конвенције и у ту сврху се обавезују да предузму све неопходне законодавне или друге мере (чл. 47). Конвенција наглашава потребу да се узму у обзир и коначне пресуде трећих чланица, услед чињенице да се осуде у иностранству не износе увек пред домаћи суд у току трајања кривичног поступка. У односу на све облике насиља који су обухваћени Конвенцијом, државе се обавезују да забране обавезно алтернативно разрешење спорова, укључујући и медијацију и помирење (чл.48). Велики број држава чланица Савета Европе, има

законе који прописују алтернативно разрешење спорова, што не мора увек представљати предност. Конкретно, у случајевима насиља који су обухваћени овом Конвенцијом, у питању су специфична кривична дела, чијим би се неадекватним санкционисањем и алтернативним решавањем омогућило да остану унутар породице. На тај начин би држава посредно признала да само дело и његова последица представљају приватну ствар жртве и починиоца, чиме би се значај насиља и његових последица релативизовао и умањио.

Државе се обавезују да предузму све неопходне законодавне и друге мере како би обезбедиле да се истраге и судски поступци за све видове насиља спроводе без одлагања, као и да предузму хитне мере заштите, односно забране приласка и бесплатну правну помоћ жртвама под условима које прописује њихово национално законодавство (чл. 49-58). Конвенција признаје да родно засновано насиље може представљати разлог за захтевање азила и обавезује државе да у том смислу предузму потребне законодавне и друге мере (чл. 60). Стога, родно засновано насиље може довести до прогањања и одобравања статуса избеглица.

Конвенција обавезује државе на међународну сарадњу у циљу:

1. спречавања, борбе и кривичног гоњења свих видова насиља обухваћених Конвенцијом;
2. заштите и обезбеђења помоћи жртвама;
3. вршења истраге односно спровођења поступака који се односе на кривична дела утврђена на основу ове Конвенције;

спровођења релевантних грађанских и кривичних пресуда правосудних органа сваке од страна, укључујући и мере заштите (чл.62).

Конвенција предвиђа оснивање експертске групе за праћење њене примене, која се бира на првом састанку Комитета страна који се састоји од представника страна Конвенције, а састаје се у року од годину дана након ступања Конвенције на снагу (чл. 67). Национални парламенти се укључују у процес примене Конвенције, прате предузете мере у том циљу и разматрају извештаје експертске групе (GREVIO) (чл. 70).

4. Закључна разматрања

Према подацима из 2009. године, на високе школе и факултете уписано је више жена (55%), а међу дипломираним студентима оне такође чине већину (61%). Исте године се први пут изједначио број жена и ушкараца који су докторирали, а жене чине 44% свих доктора наука, магистара и специјалиста међу наставницима и сарадницима на високим школама и факултетима. Међутим, од 150 општина у Србији, на месту председника општине је 137 мушкараца и само 10 жена, а у 23 града на месту градоначелника су 22 мушкарца и једна жена.²¹

На Косову и Метохији због недостатка образовања и обуке за жене, ограниченог приступа кредитима, позајмицама и земљи, жене су економски, политички и друштвено у неповољнијем положају у односу на мушкарце. Оне поседују само 8% непокретности и 6% бизниса. Само једна од три жене има посао, а 26% девојака млађих од 20 година је класификовано као неписмено.²²

У истраживању које је спровело Виктимолошко друштво Србије 2001. године, резултати су показали да је свака трећа жена била жртва неког облика насиља у породици, а да је свакој четвртој пређено насиљем. Према подацима Аутономног женског центра из 2003. године, 23,7% жена је у партнерским односима претрпело сексуално или физичко насиље, а њих 78,2% никада није затражило помоћ институција (46,7% то није учинило јер насиље прихватају као нормално, 21,5% због деце и 17% због љубави према партнеру).²³

Од јануара 2009. године до јуна 2010. године, кривично дело насиља у породици је извршено над 5.423 лица, од чега над женама у 78% ових случајева. У овом периоду 36 жена је убијено од стране партнера.²⁴

---

²¹ *Ibid.*

²² Помоћ ЕУ Косову - помоћ онима којима је највише потребна, 8 http://eeas.europa.eu/delegations/kosovo/documents/press_corner/helping_those_who_need_it_most_sr.pdf, 21.09.2013.

²³ Приручник за медијско извештавање о насиљу у породици и насиљу над женама, рађен у оквиру пројекта "Борба против сексуалног и родно заснованог насиља" Управе за родну равноправност Министарства рада и социјалне политике, 2011., 21.

²⁴ *Ibid.*

Извештавање о насиљу у породици је чешће у штампаним него у електронским медијима, док периодични часописи немају велики број текстова на ову тему што указује на то да у овој области не постоји едукативни приступ. Само 9,5% ових случајева најављено је насловним странама часописа. О покушају извршеног насиља у току 2010. године писало се само у 98 случајева, док је тај број у случају извршеног насиља знатно већи и износи 1108, што показује да нема друштвене осуде покушаја насиља. Такође, претежно се пише о физичком насиљу, а о психолошком знатно ређе. Идентитет жртве је откривен у 56% прилога, а идентитет насилника у само 63% прилога. Казна за починиоца насиља се наводи у само 20,5% случајева.²⁵

За кривично дело насиља у породици, 95% свих осуђених пунолетних лица били су мушкарци, а 5% жене (у 2010. години). У периоду од 2007. до 2010. године, удео жена у укупном броју жртава тешких убистава порастао је са 28% на 43%.²⁶

Постоје разне ситуације које спречавају да се проблем насиља у породици ефикасније решава, као што су тешкоће у доказивању породичног домаћинства, ванбрачне везе, емотивне и сексуалне везе и дела, с обзиром на то да постоји мали број сведока, или само један сведок – жртва, која често одустаје од сведочења. Мали број поступака се води и окончава по приватној тужби, јер жртва и насилник најчешће живе заједно током трајања поступка, па су честе уцене и претње. У центрима за социјални рад не постоји евиденција о злостављаној деци, а када је останак детета у породици немогућ, поставља се питање где сместити дете. Жртвама недостаје адекватна финансијска помоћ и смештај, без дуге административне процедуре.

Може се закључити да је време од подношења кривичне пријаве до заказивања рочишта неоправдано дуго, да не постоје законом прописани рокови који би се морали испоштовати, а услед недостатка брзих и привремених механизма заштите, жртва почиње да се осећа беспомоћном. Потребно је законом прописати рокове у којима би се поступци из ове области морали покренути и завршити, посебну одговорност за суд и све учеснике у поступку за случај одуговлачења поступка, обавезно задржавање насилника у притвору до окончања поступка и строже казне за ово кривично дело. Прописивање новчане казне за основни облик или затвора

²⁵ *Ibid.*, 51-58.

²⁶ Жене и мушкарци у Републици Србији, Београд, Републички завод за статистику, 2011., 9-10.

до годину дана, допринело је да насилници осећају како чине неко привилеговано дело.

Усвајање међународно-правног документа, чији је примарни циљ заштита права жена и осталих жртава насиља у породици, утицаће и на унапређење међународне сарадње у овој области. Конвенција обавезује земље потписнице да домаћим законодавствима предвиде кривично гоњење за одређена кривична дела, попут гениталног сакаћења жена и девојчица, принудни брак, узнемиравање личности, принудни абортус и принудну стерилизацију. Конвенција тежи успостављању потпуне једнакости између жена и мушкараца, а насиље у породици посматра као кршење људских права жена и њихову дискриминацију. Ратификацијом Конвенције и доследном применом релевантних законских прописа на националном нивоу, стварају се услови за елиминисање родних стереотипа и предрасуда и ефикаснију заштиту жена од насиља у породици

Ana Čović Ph.D

Research associate

Institute of Comparative Law in Belgrade

IMPORTANCE OF THE RATIFICATION OF COUNCIL OF EUROPE CONVENTION ON PREVENTING AND COMBATING VIOLENCE AGAINST WOMEN AND DOMESTIC VIOLENCE

Summary

Domestic violence is a serious social phenomenon whose consequences are devastating for the family and physical and emotional integrity of all members. Violence against women is present in all stages of development of society and is an expression of the historical gender disparities. Females, regardless of age, are exposed to various forms of

physical, sexual, psychological and economic violence, regardless of ethnic, religious racial, cultural affiliation and status. The new Council of Europe Convention is another step forward in eliminating inequality between men and women. By adopting it is recognizes the social significance of domestic violence, and indirectly that the existing legal instruments in this area have not produced the expected results. The Republic of Serbia is a signatory to the Convention, and the article discusses the importance of its ratification.

Keywords: Council of Europe Convention on preventing and combating violence against women and domestic violence, domestic violence, protection of women's rights .